Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry

Kuuleminen

8.12.2022
DNO /2022

Ympäristövaliokunta
Eduskunta
Yv@eduskunta.fi

Viite: Kuuleminen 7.12.2022 – valiokunnan jäsenten kysymykset

Asia: Ympäristövaliokunta kuuleminen hallituksen esityksestä laiksi eläinten hyvinvoinnista ja laeiksi eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta – valiokunnan jäsenten kysymykset ja niihin vastauksia

Eduskunnan ympäristövaliokunnan kuulemisen 7.12.2022 yhteydessä esitettyihin kysymyksiin vastauksia alla:

1. **Kansanedustaja Petri Hurun esittämä kysymys lakiesityksen aiheuttamista kustannuksista kotieläintuotannolle ja tuontilihan pääsystä markkinoille sekä lääkkeellisestä (immunologisesta) kastraatiosta, sekä karjupossujen kasvatuksen haasteista.**
2. **Kansanedustaja Maj Kivelän kysymys siitä onko MTK muuttanut kantaansa Eurooppalaisesta sopimuksesta porsaiden kirurgisesta kastraatiosta luopumiseen v 2018 mennessä sekä tilastoista liittyen parressapidettävien lypsylehmien määrästä ja porsitushäkkien määrästä.**

Vastaus:

Laki tulee vaikuttamaan voimakkaasti kotimaiseen kotieläintuotantoon ja sen tulevaisuuteen. Kotieläintuottajien investoinnit tehdään useiksi vuosiksi eteenpäin ja tilanne on ollut pitkään epävarma, mitkä tulevat olemaan lainsäädännön vaatimukset liittyen mm. eläinten pitopaikkaan. Kustannusvaikutuksia on tässä vaiheessa todella vaikea arvioida, MMM on selvityksessään tätä kyllä tehnyt, mutta nykytilanne on aivan erilainen kuin muutama vuosi sitten.

Kotieläintuotannon kustannukset ovat nousseet rajusti ja on tärkeää, että tuleva eläinten hyvinvointilaki on tasapainoinen: sen tulee ottaa huomioon eläinten hyvinvointi, mutta myös tuottajan hyvinvointi. Kotieläintuotannon täytyy olla kannattavaa, että sitä voidaan harjoittaa Suomessa. Lain tulee edistää eläinten hyvinvointia, mutta se ei saa heikentää suomalaisen kotieläintuotannon kilpailukykyä kilpailijamaihin nähden. Lainsäädännön kehittäminen ja byrokratia eivät saa johtaa suomalaisen kotieläintuotannon ahtaalleajoon ja

sen seurauksena eläinperäisten tuotteiden tuonnin kasvuun. Näiden tuotteiden tuottaminen ei tapahdu suomalaisen lainsäädännön vaatimusten mukaan. **MTK korostaa, että voimme säätää vain oman kansallisen tuotantomme vaatimuksista. MTK katsoo, että sellaisten eläimistä saatavien elintarvikkeiden, erityisesti liha- ja maitotuotteiden, tuontia, joiden tuotannossa on käytetty menetelmiä, joita emme salli omassa kansallisessa eläinten hyvinvointilaissa, ei tulisi sallia.**

MTK suhtautuu kriittisesti karjuporsaiden kirurgisen kastraation kieltämisestä siirtymäajalla, mutta näkee muutostarpeen olemassaolon. Se tulee tehdä hallitusti, mieluummin vapaaehtoisia laatujärjestelmiä kehittäen ja siihen on varattava riittävästi aikaa. Kunnolliselle taustaselvitykselle, mm. Aasiaan suuntautuvien sianlihan vientimarkkinoiden reaktioista tai vaikutuksista EU:n sisämarkkinoihin ja kotimaisen kulutuksen muuttumiseen, ei ole varattu riittävästi aikaa. Selvitys näistä nähdään aivan olennaisena, jotta tiedetään mitä vaikutuksia lailla on tuotannolle ja kulutukselle.

Erityisesti sika-ala kamppailee juuri parhaillaan voimakkaasti nousseiden tuotantokustannusten ristipaineessa. Alkutuottajan kannalta karjuporsaiden kirurgisesta kastraatiosta luopuminen ei olisi ongelma, mutta se on sitä ensisijaisesti kotimaiselle teurastamoteollisuudelle ja sianlihamarkkinoille. Alan kannattavuus on tällä hetkellä pitkälle riippuvainen vientisopimuksista Kiinaan ja muualle Aasiaan. Lihateollisuuden mukaan kastraatio on nykyisten sopimusten sisällössä olennaisena ehtona.

Täytyy muistaa, että karjupossut kastroidaan kuluttajan vaatimuksesta (karjun hajua lihassa ei haluta) ja kukaan ei sitä halua tehdä, vaan se on ikävä toimenpide, joka on ollut pakko tehdä tuotantosopimusten ehtojen mukaisesti.

Todennäköisin vaihtoehto tuotannossa tulee olemaan siirtyminen täyskarjujen kasvatukseen. Se asettaa haasteita kasvatusolosuhteille (eläintiheys/karsina, virikkeet, sukupuolilajittelu karsinoittain, rehustus erilaista). Täyskarjukasvatuksesta kotimaisissa olosuhteissa ei ole vielä tietoa, riskinä on mm. hännän purennan lisääntyminen (pitkät hännät EU:ssa vain Suomessa ja Ruotsissa), peniksen ja korvien puremisen lisääntyminen, tappelut ja vauriot. Asiasta tarvitaan paljon lisätietoa ja tutkimusta, eikä siihen voida mitenkään siirtyä lyhyessä ajassa. Siirtymää tulee tukea eläinten hyvinvointikorvausjärjestelmän kautta. Täyskarjunliha on täysin uusi tuote myös kuluttajalle, se on sitä ominaisuuksiltaan ja maultaankin.

Immunologinen kastraatio ei mitä suuremmalla todennäköisyydellä tule enää kysymykseen. Voisi todeta, että se kokeilu on vähin äänin haudattu. Sitä kokeiltiin muutamalla tilalla, mutta markkinaa ei syntynyt. Nyttemmin se vaikuttaa loppuneen kokonaan. Kuluttajan reaktioista ei ole mitään tietoa, koska lihaa on ollut saatavissa vain hyvin pieniä määriä ja rajoitetusti. Teollisuuden kannalta immunokastroidut käsitellään teuraslinjalla samoin kuin täyskarjut. Tuottajan kannalta immunokastrointi taas lisää työtä ja kustannuksia (isojen lihasikojen piikittäminen kahdesti ja lääkkeen kustannukset), ja silti karjut täytyy kasvattaa erikseen naaraspuolisista. Mitään etua siitä ei siis ole alkutuotannolle eikä teollisuudelle.

MTK ei ole allekirjoittanut edustaja Kivelän mainitsemaa Eurooppalaista sopimusta kirurgisesta kastaatiosta luopumiseen vuoteen 2018 mennessä. Eurooppalaisia tuottajajärjestöjä sen sijaan on sen tehnyt, ml. myös Euroopan tuottajajärjestö Copa-Cogeca. MTK näki jo tuolloin, että käytännön tukitoimet eivät tule olemaan riittäviä siirtymälle ja markkinaa ei karjunlihalle ole olemassa meillä Suomessa eikä muuallakaan. Vieläkään EU:n sisämarkkinoilla ei ole sellaista tuotetta kuin karjunliha. Immunokastroitua lihaa on ollut saatavissa paikallisesti Euroopassa, mutta määrät ovat todella pieniä, yleensä yksittäisen tilan tai yrityksen omana nichètuotteena. Siirtymäajaksi nyt HE:ssä ehdotettu 12 vuotta tulee todennäköisesti olemaan liian lyhyt, kun siirtymä tulee vaatimaan isoja muutoksia koko lihaketjussa.

Tietohaarukka 2022 (Ruokatieto 2022) https://www.ruokatieto.fi/ajassa/tiedotteet/tietohaarukka-2022-suomalaisen-ruokaketjun-luvut-yksissa-kansissa :

Navettatyypit tuotosseurantakarjoissa 2021:

- parsinavetoita 1936 kpl, joissa 60040 lehmää, keskilehmäluku 30 kpl/tila
- pihattonavetoita 1658 kpl, joissa 140094 lehmää, keskilehmäluku 81 kpl/tila

Emakkopaikoista ei vuodelta 2021 ollut kerätty tietoa rakenteiden osalta, mutta valistunut arvaus asiantuntijoilta oli, että n 30 % emakkopaikoista on vapaaporsituksessa. Tilanne elää jatkuvasti ja kaikki uudet emakkosikalat tehdään vapaaporsitus-periaatteella.

Helsingissä 8.12.2022

Leena Suojala, asiantuntija
MAA- JA METSÄTALOUSTUOTTAJAIN KESKUSLIITTO MTK RY